

„A sima utak, melyeken kevés fáradsággal messze juthatunk, s azon javak, melyek után az emberek többsége vágyik, legyenek másoké.

Nekem, ó Mindenható! adj rögzös ösvényt, de szép kilátással, mely mindég felfelé vezet...”

(Eötvös József)

Tájékoztató a nemzetiségi általános iskolai nevelés – oktatásról

2022.

Pusztamagyaródi Kenyeres Elemér Általános Iskola

Készítette: Kozma Andrea
intézményvezető

BEMUTATKOZÁS

Az intézmény hivatalos neve	Pusztamagyaródi Kenyeres Elemér Általános Iskola
OM kód (telephelyi kóddal)	037483 001
Székhelye:	8895 Pusztamagyaród, Fő út 16.
Telephely:	Pusztamagyaródi Kenyeres Elemér Általános Iskola - Bánokszentgyörgyi telephelye
OM kód (telephelyi kóddal)	037483 003
Ügyviteli helye:	8891 Bánokszentgyörgy, Kossuth Lajos út 8.

Tevékenységeink a Szakmai Alapdokumentumunk alapján:

- nappali rendszerű oktatás
- alsó tagozat, felső tagozat
- 1-8. évfolyamok,
 - a tanulói létszámadatok függvényében indítjuk a csoportokat, a 2021/2022. tanévben a telephelyen az 1-4., illetve a 8. évfolyamosok képzését tudtuk indítani.
Pusztamagyaródon valamennyi évfolyam működik, az 1-2. évfolyam összeszont csoportban dolgozik.
- *sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése-oktatása (mozgásszervi fogyatékos, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdők, autista, enyhe értelmi fogyatékos, érzékszervi fogyatékos - hallási -fogyatékos, érzékszervi fogyatékos – látási fogyatékos)*
- **nemzetiségi nevelés-oktatás (magyar nyelvű roma/cigány nemzetiségi nevelés-oktatás (magyar))**
- integrációs felkészítés
- képesség-kibontakoztató felkészítés
 - Egyéb köznevelési alapeladat: tanulószobai, napközi-otthonos ellátás, iskolai könyvtár saját szervezeti egységgel

Pedagógiai hitvallásunk

A mi iskolánk olyan, ahol

- a) tanulóink a kisközösségek adta előnyök felhasználásával a demokratikus légkörű munkában lehetőséget kapnak az emberi kapcsolatok szélesebb körű kiépítésére, az egyéni képességek fejlesztésére.
 - b) a differenciált foglalkozások alkalmazásával, az önálló ismeretszerzési módok kihasználásával a mindennapi életben használható elméleti és gyakorlati ismeretek megszerzése az elsőrangú feladat.
 - c) a tanulók érdekeit szem előtt tartó szülői, fenntartói javaslatok, vélemények figyelembevétele miatt az iskolai tevékenység szerves része a helyi társadalom, a környezet életének.
- Alapcélunk, a **kisiskolaként** való továbbműködés, a tanulói háttérrel figyelembe vevő fejlesztési folyamat megvalósítása, esélyteremtő nevelés-oktatás, pályaorientációs felkészítés, egészséges életmódra nevelés.

“Specialitásunk” a kis létszámból adódó **családias jelleg**, a hosszú évek óta **együtt dolgozó**, a feltételeket jól ismerő, **odafigyelő, megújulásra nyitott dolgozói közösség**, akik számára **fontos a nyugodt, biztonságos iskolai légkör, az iskola jelene és a jövője**.

*A NEMZETISÉGI ISKOLAI NEVELÉS-OKTATÁS FELADATAINAK
RÖVID BEMUTATÁSA, IDŐKERETE*

A **környezeti feltételeink, a települések lakosságának összetétele**, igénye alapján iskolánkban **magyar nyelvű roma/cigány nemzetiségi nevelés-oktatást** szervezünk.

A tantestület, az iskolafenntartó és a szülők közös elhatározás alapján a 2006/2007-es tanévtől kezdődően a bánokszentgyörgyi iskola, majd a megváltozott feltételrendszer miatt a 2012/2013. tanévtől a pusztamagyaródi iskola is csatlakozott a programhoz.

Az igények alapján kezdetektől fogva szinte 100%-os mértékben igénylik a szülők gyermekeik számára a nemzetiségi oktatást – ennek egyik oka, hogy erős a csoportok összetartó ereje, a közös foglalkozásokon való részvétel-, a közös élményigény, s fontos az is, hogy a társadalmi együttélés szabályait, az ok-okozati kapcsolatokat már kisiskolás kortól megismerjék, s tudatosan alakítsák a viselkedésüket az érintettek.

Az **oktatás célja**, hogy a nemzetiséghez tartozó gyermekeket fejlessze abban, hogy

- ismerjék meg és felfedezett értékeik alapján, becsüljék hazánk és Európa más országai-ban élő különböző cigány népcsoportok kulturális hagyományait,
- megtalálják, megőrizték és fejlesszék identitásukat, kialakuljon a reális nemzet- és kisebbség kép,
- cigány és nem cigány tanulók legyenek büszkék értékeikre, nemzetiségi kötődésükre,
- vállalják másságukat,
- elfogadják és másoknak is megmutassák a kisebbség értékeit,
- erősítsék a közösséghez való kötődésüket.

A célok elérése érdekében az **iskola törekszik arra**, hogy a tanulók számára nyilvánvalóvá váljanak

- a nyelvi – és kulturális gazdagság előnye(i),
- az előítéletek és a kirekesztés megjelenésformái, e jelenségek háttere, veszélyei, a jelenség elleni fellépés jogi eszközei.

A cigány interkulturális program kapcsolódik a NAT –hoz, kiegészíti az a cigányság történelmének, szokásainak, hagyományainak, nép- és műköltészetének, zene- és képzőművészetének megismertetésével és ápolásával.

A program alkalmas

- a hátrányok kompenzálására,
 - a tanulók előrejutásának és társadalmi beilleszkedésének elősegítésére,
 - egymás megismerésével a toleranciára,
 - a másság tiszteletére,
 - értékeinek felfedezésére.

Törvényi háttér: A nemzetiség iskolai oktatásának irányelve

A programban való részvétel feltételei:

- ugyanazon nemzetiséghez tartozók által benyújtott kérelem kitöltésével **kezdeményezhetik a szülők, törvényes képviselők a nemzetiségi nevelést - oktatást.**
- A kérelmet minden év május 31-ig kell benyújtani a feladatellátás kötelezettjéhez.
- Amennyiben legalább nyolc, azonos nemzetiséghez tartozó szülő azt kezdeményezi, a nemzetiségi iskolai nevelés-oktatást a kérelem beérkezését követő naptári évben kezdődő nevelési évtől, tanévtől felmenő rendszerben meg kell szervezni, feltéve, hogy legalább nyolc gyermek, tanuló valóban be is iratkozik az óvodába, iskolába.
- **A nyilatkozat nemzetiségi iskolai nevelés-oktatás esetén a tanulói jogviszony megszűnéséig vagy a kérelem visszavonásáig érvényes.**
- **Nyilatkozatot kell kitölteni abban az esetben is (szülő, tanuló), ha a tanuló a következő tanítási évtől nem kíván részt venni a nemzetiségi nevelés-oktatásban.**
- Az iskola **tájékoztatót készít a szülők számára.** A tájékoztatót az óvodai, általános iskolai beiratkozásról szóló tájékoztatóval egy időben, azzal megegyező módon kell a nemzetiségi feladatellátásban érdekelt intézményekben közzétenni.
- o A tájékoztató tartalmazza a nemzetiségi iskolai nevelés-oktatás feladatainak rövid bemutatását, időkeretét, az intézményben működő nemzetiségi iskolai nevelési-oktatási forma bemutatását, valamint a nyilatkozatmintát. A kitöltött nyilatkozatot a nevelési-oktatási intézményhez kell benyújtani.
- Az intézmény a kérelemmel, nyilatkozattal érintett gyermekek, tanulók összesített létszámáról a beiratkozást követő tizenöt napon belül tájékoztatja iskolai nevelés-oktatás esetében az állami intézményfenntartó központot.

Nemzetiségi iskolai nevelés-oktatás dokumentumháttére

- A nemzetiségi iskolai nevelés-oktatást biztosító iskola a **pedagógiai programját és helyi tantervét a Nemzetiségi iskolai nevelés-oktatás feladatai alapján készíti el.**
- Az iskola **pedagógiai programja és helyi tanterve tartalmazza a nemzetiségi népismeret oktatását az első évfolyamtól a tizenkettedik évfolyamig.**
- A képzési idő egészére kiterjedő egységes fejlesztési folyamat általános iskolában 3 képzési szakaszra oszlik, a fejlesztési feladatok e szakaszokhoz kapcsolódnak.

A roma/cigány nemzetiség esetében a nemzetiségi népismeret oktatása magyar nyelven is folyhat.

- Ha a nemzetiséghez tartozó tanulók szülei **kezdeményezik a nemzetiségi nyelv és a nemzetiségi népismeret tanítását az iskola a választható tanórai foglalkozások időkerete terhére, a pedagógiai programban meghatározottak szerint legalább heti két órában megszervezi a felkészítést.**

A magyar nyelvű roma/cigány nemzetiségi nevelés-oktatás biztosítja

- a roma/cigány tanulók számára a romák, a cigányság kulturális értékeinek megismerését,
- a romák/cigányok történelméről, irodalmáról, képzőművészetéről, zenei és tánckultúrájáról, valamint hagyományairól szóló ismeretek oktatását,
- nem kötelező eleme a romani és beás nyelv tanulása, de a szülők igénye alapján anyanyelvű, kétnyelvű vagy nyelvoktató nemzetiségi nevelés-oktatás keretében – biztosítani kell e nyelvek oktatását,

Tartalmazza a

- roma/cigány népismeret műveltségi terület oktatását, a nemzetiségi önismeret fejlesztését és a folyamatosan szervezett roma/cigány kulturális tevékenységet.

A nemzetiségi népismeret oktatásához szükséges időkeret (+2) felhasználása, biztosítása a tanulók fejlesztéséhez:

- a 2 óra többlet felhasználása:
 - cigány/roma népismeret: 1 óra/évfolyam
 - kézműves foglalkozás: 1 óra/évfolyam
- A nemzetiségi iskolai nevelés-oktatás időkeretének biztosítására a tanuló heti kötelező tanórai számának és az osztályok engedélyezett heti időkeretének a különbözete, **a választható tanórai foglalkozások időkerete is felhasználható:**
 - **pl.:** Szakkör a roma hagyományok kutatására – 1 óra/évfolyam

AZ INTÉZMÉNYBEN MŰKÖDŐ

NEMZETISÉGI ISKOLAI NEVELÉSI-OKTATÁSI FORMA BEMUTATÁSA

Szervezeti kerete:

- a heti egy tanórára kiterjedő kötelező roma/cigány népismeret oktatása
- heti két tanórának megfelelő időkeretében roma/cigány kulturális tevékenység

E tevékenységeket– SZAKKÖR keretében

- kézműves foglalkozások, népzenei, néptánc foglalkozások, roma témájú filmek, színházi előadások,
- a romák történelmével, hagyományaival, képző- és iparművészetével kapcsolatos kiállítások megtekintése,
- író-olvasó találkozók roma alkotókkal, találkozók roma közéleti személyiségekkel, részvétel roma művészeti-kulturális programokon vagy felkészülés ilyen programokra.

Közművelődési tartalmak

1-4. évfolyam

1. Közösségi élet (régén és ma):
 - Énkép, családi kör, rokoni kapcsolatok
 - Élethelyzetek, életmódok, események, ünnepek
 - Településtípusok, utcák, házak, berendezési tárgyak
 - Lakóhely és közvetlen környezete
2. A cigány kultúrkör elemei
 - Hagyományos cigány mesterségek, gazdasági élet
 - A cigány konyha sajátosságai
 - Dalok, mondókák, versek, mesék, közmondások, köszöntők, játékok
 - A cigány tánc alapelemei
3. A cigány nyelvek (romani, beás)

5-8. évfolyam

1. Nemzetiségi azonosságtudat, pozitív minták, példaképek
2. Földrajzi elhelyezkedés
 - Vándorlások útvonala, letelepedések
 - Magyarországi cigány népcsoportok a térképen
 - Cigányok Európában
3. Történelmi események időszalagon
4. Alapismeretek a magyarországi és európai cigányok kultúrájáról
 - Cigányzene és tánc típusai, népviselet
 - Irodalmi és képzőművészeti alkotások, életutak, munkásságok
 - Cigány nyelvek eredete, nyelvjárások

Roma/cigány népismeret – a gyakorlatban

1-2. osztály összevont órákon az életkori sajátosságaihoz igazodva megismerkednek a cigány mese-, mondavilággal. Összehasonlításokat végeznek a magyar népmesékkal, mondákkal. Megismerkednek a cigány nép a eredetével, jelképeikkel, jeles ünnepekhez kapcsolódó szokásaikkal. A témákhoz illusztrációkat készítenek, feladatokat oldanak meg. Cigány népismeret tankönyvet, munkafüzetet használunk. Gyakran élünk az internet adta lehetőségekkel.

A **nemzetiségi szabadidős foglalkozás** keretében néptáncot tanulnak a gyerekek. Részt vettünk iskolai és települési rendezvényeken – a tanulók szívesen vesznek részt a programokon.

3. osztály

„A helyi tanterv alapján szervezzük a foglalkozásokat. Alapvető célunk a tanuló önismeretének fejlesztése, hasonlóságok és különbségek meglátatása, elfogadás, tolerancia gyakorlásának támogatása. Témánk pl. a cigány család szerkezete, hierarchiája. Szűkebb és tágabb környezet. A ház berendezési tárgyai....

4. osztály

„A **cigány képzőművészetről** is tanulunk, legutóbb például **Balázs János festő életével**, munkáival ismerkedtünk meg. A tankönyvet is használtuk, valamint külön én készítettem nekik egy hosszabb életrajzot- ezt értelmeztük, a magyar füzetbe ragasztottuk. Nincs külön népismeret füzet, mert a magyarba készítünk illusztrációt, oda ragasztunk. Egy **filmrészletet is néztünk a vele készült portréfilmből.**” *Tubolyné Paragi Beatrix – osztályfőnök*

5. osztály

A roma/cigány népismeret tantárgy keretében a gyerekek évről évre bővíthetik ismereteiket a **hazai cigány nemzetiség történelmével, kultúrájával, életmódjával, jelen helyzetével kapcsolatban**. A tematikában szerepel a **szociális kapcsolatok feltérképezése, a romák természeti és társadalmi környezetének, múltjának és jelenének megismerése, betekintés a roma kultúrába és nyelvekbe**.

A népismeret órák kapcsán a gyerekek évről évre megismerkedhetnek a **hagyományos roma mesterségekkel is**. Ezeket a mesterségeket ma már kevesen művelik, de számtalan **dokumentumfilm, videó őrzi ezeknek a mesterségeknek a fogásait, történetét**. A tantárgy kapcsán a gyerekek nem csak ismereteiket gyarapíthatták, de sok **gyakorlati készségük is fejlődhetett**. A mesterségek és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységek megbeszélése, rendszerezése után **kiválasztottunk egy foglalkozást, melynek kapcsán saját kézműves terméket is készítettünk**. A **kosárfonás alapjait** figyelembe véve egy fonaltechnika segítségével készítettünk dekorációt, melyen az élénk, **jellegzetes roma színvilág is megjelenik**

6. osztály

A heti egy órás tantárgy keretében a **cigányság történelmével, kultúrájával, hagyományai-val ismerkedünk**.

Még a hazánkban élő **cigányok anyanyelve, szokásai, történelme** között is vannak különbségek. Igyekszünk ezekre is rávilágítani.

Betekintünk e **nép csoport régi szokásaiba, hagyományaiba, babonáiba**. Tudatosítjuk, hogy mindezek **nagyon is értékes kincsek**, annak ellenére, hogy ezek már nem, vagy csak részben léteznek.

Tanórán kívüli foglalkozások

- *Pusztamagyaród: kézműves-, néptánc foglalkozást az érdeklődő tanulók számára, alsó-felső tagozatos bontásban az igénylők létszámának megfelelően;*

- *Bánokszentgyörgy – Kézműves foglalkozás: alsó-, felső tagozatos csoportok indításával;*

Munkájuk – képekben:

Főleg olyan munkákat igyekszünk készíteni, ami felhasználható az iskolai dekorációkban, vagy ha az „alkotásokat” a tanulók hazaviszik, ajándéknak is beillik. ...

Az iskolai programokhoz, ünnepekhez igazítjuk a témákat, a munkákat, Az első félév során őszi dekorációt készítettünk, majd következett egy kis halloween-i táma. Bár ez nem magyar ünnep, de a gyerekek minden évben várják. Februárban farsangi dekorációt és álarcokat készítettünk, majd a tavaszi témakör, a március 15-i készülődés következik...”

A nemzetiségi oktatás keretén belül lehetőségünk adódik olyan szakmai programok szervezésére is, amely színesíti, gazdagítja a tanulóink személyiségét.

2019. júniusában pl. vendégünk volt dr. Orsós Zsuzsanna (**Pécsi Tudományegyetem – biológus, egyetemi oktató**), aki a saját családi példáján, szakmai életútja kapcsán mutatta be a lehetőségeket...

A program alcíme: **Az én utam - honnan, hogyan indultam? Navigáció - a környezet szerepe. Interaktív beszélgetés pedagógusokkal, meghívott vendégekkel.**

(ISKOLAPÉLDA A KITARTÁSRA...)

Kulturális-, zenei programokon vehetnek részt tanulóink.

Melléklet:

- ***A NEMZETISÉGI NEVELÉSBEN-OKTATÁSBAN VALÓ RÉSZVÉTEL KÉRELME (új nemzetiségi nevelés-, oktatás igénylése esetén)***
- ***NYILATKOZAT - nemzetiségi iskolai nevelés-oktatásban való részvételről***